

Hoop in Helmand

L. Polman*

Het weekblad *Vrij Nederland* sluit de zomer af met een hoopvol stemmend verhaal dat journaliste Minka Nijhuis optekende tijdens haar *embed* met het Afghaanse leger.¹

Nijhuis zoekt de mannen op in Masht-i-Margo, de Vlakte van de Dood, in de onverbiddelijke, door stof- en zandstormen geteisterde woestijn van Helmand. Het is het eerste verhaal dat ik tegenkwam waarin Afghaanse militairen niet worden geportretteerd als – vaak onbetrouwbare – randdebielen, maar als normaal denkende mensen.

Shorabak heet de basis waar ruim vierduizend Afghaanse militairen zijn gestationeerd. Drie soldaten delen watermeloen, thee en herinneringen met de Nederlandse journaliste. Gezamenlijk hebben ze bijna een eeuw gevechtservaring. Het moment in het verhaal waar een Amerikaanse luchtmacht officier de conversatie binnenstapt maakt pijnlijk duidelijk hoe de werkelijke verhoudingen liggen. De Amerikaan, uit Delaware, met ronde, roodverbrande wangen, lag nog in de wieg toen Nijhuis' Afghaanse gesprekspartners zich bij de mujahedin rond Herat aansloten om tegen de Russen te vechten. 'Ik geef het Afghaanse leger advies hoe ze met de media moeten omgaan,' zegt de bolgewangde Amerikaan. De Afghanen zwijgen beleefd en presenteren ook hem een fijne schijf meloen. Het is slechts te danken aan het grote goed dat gastvrijheid heet, dat de Afghanen niets laten merken van hun scepsis over wat de Amerikaan, vergeleken met henzelf een blaag nog, hen zou kunnen leren.

'Overall in Afghanistan broeit achter de culturele egards waarmee gasten worden behandeld de onvrede over de buitenlandse aanwezigheid,' schrijft Minka Nijhuis. 'De burgerslachtoffers, het trage tempo van de opbouw, locaties en wegen die alleen voor niet-Afghanen toe-

gankelijk zijn, verhalen over drinkgelagen en andere uitspattingen van buitenlanders in de hoofdstad, het arrogante optreden van tienduizenden *contractors* en dure consultants hebben de hoop op een betere toekomst die enkele jaren geleden nog wel te bespeuren was, een flinke knauw gegeven.'

In hoog tempo worden Afghaanse militairen door NAVO-trainers opgeleid. Officieel bedraagt hun aantal nu ruim 120.000; dit najaar moeten dat er 134.000 zijn. Nijhuis haalt trainers aan die tevreden zijn over de resultaten, maar anderen klagen over gebrek aan discipline, drugsgebruik en nieuwkomers met gezondheidsproblemen, slechte ogen of andere gebreken die zomaar door de keuring komen. 'De kwaliteit is onder de tijdsdruk moeilijk te garanderen,' zegt een analyste voor de *International Crisis Group*, misschien met gevoel voor understatement, over de rekruten.

Of het Afghaanse leger de oorlog gaat winnen durven de soldaten niet te zeggen, maar waar ze wel van overtuigd zijn, is dat de taliban niet gaat winnen. 'Veel van hun ideeën zijn middel-eeuws en dat willen Afghanen niet meer. De hele wereld leeft immers in de 21ste eeuw,' zegt een militair.

Nijhuis gaat mee op patrouille. Die eindigt bij een uitgestrekt meer van wazig smaragd tussen ruige rotspartijen. Sommige soldaten springen in het water, anderen proberen op vissen te schieten. 'Ik ben verliefd op mijn land,' zegt commandant Khoday. Wat volgt, stemt nog hoopvoller. De dag van Nijhuis en de Afghaanse soldaten eindigt tussen de amandelboompjes in de nieuw aangelegde tuin op de Afghaanse basis. In de verkoelende avondbries delen de Afghanen met de Nederlandse journaliste verhalen die ze voor hun families liever verzwijgen. 'Ze willen niet dat hun zoons in het leger gaan,' schrijft Nijhuis. 'In deze afgelegen zandbak is oorlog niet iets heroïsch of iets waar ze trots op zijn. Het is vooral iets waarvan ze willen dat het ophoudt.'

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van onder meer *De Crisiskaravaan. Achter de schermen van de noodhulpindustrie*.

¹ Minka Nijhuis, 'Onder Afghaanse militairen: Voor zar, zan en zamin' in: *Vrij Nederland*, 33/2010.